

Brussel, 22.11.2018
COM(2018) 772 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
EUROPESE RAAD, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL
COMITE EN HET COMITEE VAN DE REGIO'S**

De eengemaakte markt in een veranderende wereld

Een unieke troef die hernieuwde politieke betrokkenheid nodig heeft

De eengemaakte markt is een van de grootste verwezenlijkingen van de Europese Unie. Het heeft van Europa een van de aantrekkelijkste plaatsen in de wereld gemaakt om te leven en zaken te doen. De afgelopen 25 jaar heeft de eengemaakte markt een belangrijke rol gespeeld bij het vergroten van de welvaart en rijkdom van de burgers van de Europese Unie. Door ondernemingen toegang te bieden tot een grote en concurrerende markt en door belemmeringen weg te nemen die hun groei en hun inspanningen om te innoveren in de weg staan, heeft de eengemaakte markt het concurrentievermogen van de industrie vergroot. Dankzij de diversificatie van de eengemaakte markt is de veerkracht van de Europese economie en van de economische en monetaire unie verbeterd¹. De omvang ervan heeft de positie en invloed van de Europese Unie in de wereld een impuls gegeven. De voordelen van de eengemaakte markt gaan veel verder dan die van een vrijhandelszone en een douane-unie, en omvatten het vrije verkeer van producten, personen, diensten en kapitaal. Deze vier vrijheden, die samen vlotte handel en economische activiteiten mogelijk maken, vormen de kern van de eengemaakte markt. De Commissie schat dat de economische voordelen van de eengemaakte markt ongeveer 8,5 % van het bruto binnenlands product van de Unie bedragen.

Hoewel de resultaten aanzienlijk zijn, moeten er inspanningen worden geleverd om de eengemaakte markt in stand te houden en te verbeteren, en dat zal altijd zo blijven. Wil de eengemaakte markt een bron van groei en kansen blijven voor burgers en bedrijven, dan moet deze zich blijven aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. De standpunten over welke prioriteiten moeten worden nagestreefd, lopen steeds verder uiteen, en de perceptie van potentiële voordelen is dikwijls tegenstrijdig. Globalisering en nieuwe technologieën brengen enorme kansen met zich mee, maar werpen ook belangrijke vragen op over de vraag of, wanneer, wat en hoe moet worden gereguleerd. Inconsistente of zwakke handhaving van gemeenschappelijke regels blijft een probleem, en deze regels kunnen in een snel veranderende omgeving alleen geschikt blijven voor het beoogde doel als er voortdurend inspanningen worden geleverd.

Wellicht is het belangrijkste dat, naarmate de integratie voortschrijdt, elke extra inspanning in politiek opzicht steeds bezwaarlijker wordt, aangezien we te maken krijgen met steeds gevoeliger economische en maatschappelijke problemen. Het blijkt bijvoorbeeld moeilijk om integratie te bevorderen op gebieden als diensten, hetgeen een aanzienlijke impuls zou geven aan de productiviteit en groei, en bij belastingen waarbij de verschillen tussen de toepasselijke regels door veel bedrijven worden ervaren als een belangrijke belemmering op de eengemaakte markt. Hetzelfde geldt voor de sociale dimensie van de eengemaakte markt, waar vooruitgang van essentieel belang is om alle burgers ten volle te laten profiteren van integratie.

Als gevolg van deze problemen vergt diepere integratie vandaag de dag meer politieke moed en vastberadenheid dan 25 jaar geleden, en meer inspanningen dan ooit om de kloof tussen woorden en daden te dichten. Wij worden al te vaak geconfronteerd met een situatie waarin de consensus die op het hoogste niveau lijkt te bestaan wat betreft de noodzaak om de eengemaakte markt te verdiepen, niet gepaard gaat met de politieke bereidheid om de concrete maatregelen goed te keuren die de Commissie voorstelt en die een verschil zouden maken, of om reeds overeengekomen maatregelen om te zetten en uit te voeren. Zelfs wanneer zij hun steun uitspreken voor verdere marktintegratie of verdere harmonisatie, staan de lidstaten vaak alleen achter hun binnenlandse benaderingen als basis voor Europese regels, wat tot politieke spanningen kan leiden. Dit leidt dan weer tot herhaalde verzoeken aan de

¹ Toespraak van M. Draghi, "Economic and Monetary Union: past and present", 19 september 2018, Berlijn, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>.

Commissie om met nieuwe ideeën te komen, maar de bereidheid om daaraan gevolg te geven, is niet gegarandeerd. Daarom hebben we een open debat over deze kwesties nodig, en een hernieuwd engagement van de leiders ten aanzien van alle dimensies van de eengemaakte markt.

Met de strategie voor de eengemaakte markt, de kapitaalmarktenunie en de strategie voor de digitale eengemaakte markt heeft de Commissie de afgelopen vier jaar een ambitieus en evenwichtig pakket maatregelen voorgesteld om de eengemaakte markt verder te verdiepen en eerlijker te maken. Deze voorstellen vormen samen het rechtskader voor een toekomstgerichte eengemaakte markt. Er zijn al verschillende voorstellen goedgekeurd, maar het Europees Parlement en de Raad moeten nog overeenstemming bereiken over 44 van de 67 voorstellen in het kader van deze strategieën (zie bijlage I). De Commissie heeft ook belangrijke en toekomstgerichte voorstellen gedaan voor beleid op het gebied van de circulaire economie, energie, vervoer en klimaat, waarmee de eengemaakte markt zal worden verdiept en duurzame ontwikkeling wordt bevorderd. Om ervoor te zorgen dat de eengemaakte markt eerlijk blijft, heeft de Commissie waarborgen voorgesteld op het gebied van werkgelegenheid, belastingen en vennootschapsrecht.

In maart 2018 heeft de Europese Raad de Commissie verzocht een beoordeling uit te voeren van de stand van zaken van de eengemaakte markt met betrekking tot de tenuitvoerlegging, toepassing en handhaving van bestaande wetgeving die van essentieel belang is voor de werking van de eengemaakte markt, en met betrekking tot de resterende belemmeringen en kansen voor een volledige functionerende eengemaakte markt. Deze mededeling is een eerste antwoord op het verzoek van de Europese Raad en wordt aangenomen in samenhang met de jaarlijkse groeianalyse en een mededeling waarin de balans wordt opgemaakt van het investeringsplan². Er wordt een overzicht van de huidige stand van zaken gegeven, waarbij wordt gewezen op de voordelen voor burgers, consumenten en bedrijven. Er wordt gewezen op de dringende noodzaak om vóór het einde van de huidige wetgevingscyclus overeenstemming te bereiken over de gedane voorstellen. Tevens wordt gewezen op de noodzaak van een effectievere tenuitvoerlegging, toepassing en handhaving van de regels van de eengemaakte markt. Ook worden de belangrijkste belemmeringen beoordeeld die moeten worden aangepakt om ervoor te zorgen dat de eengemaakte markt doeltreffend blijft functioneren, zodat de Unie gebruik kan maken van de mogelijkheden van een toekomstbestendige eengemaakte markt die uiteindelijk zal bijdragen tot groei en welvaart voor haar burgers en bedrijven en die vorm zal geven aan de mondiale agenda.

1. Sterker maken en beschermen

De eengemaakte markt is een krachtige motor die het concurrentievermogen van de Unie en de welvaart van haar inwoners bevordert. Het vervult een belangrijke maatschappelijke functie door het creëren van een gemeenschappelijke leefruimte op basis van gemeenschappelijke regels voor meer dan 512 miljoen Europeanen. Volgens de Eurobarometer-enquête van het voorjaar van 2018 is 82 % van de burgers van de Unie voorstander van de vrijheid om in andere lidstaten te leven, te werken, te studeren en zaken te doen. Dit is het hoogste niveau van steun voor alle beleidsterreinen van de Unie³. Bovendien genereert de externe dimensie van de eengemaakte markt economische en sociale voordelen, aangezien de Unie hierdoor unieke invloed heeft bij internationale handelsbesprekingen en zij een troef in handen heeft die buitenlandse investeringen en talent aantrekt. Dit is des te

² Respectievelijk COM(2018) 770 en COM(2018) 771.

³ Standaard Eurobarometer 89, voorjaar 2018.

belangrijker gezien het feit dat de concurrenten van de Unie op mondiaal niveau economieën met de omvang van continenten zijn.

1.1 Meer mogelijkheden en voordelen voor de burger

1.1.1 Ruimere keuze, lagere prijzen en betere bescherming voor de consument

Het wegnemen van belemmeringen voor het vrije verkeer van producten en diensten, met inbegrip van gegevens, heeft consumenten en bedrijven aanzienlijke economische voordelen opgeleverd. Consumenten profiteren van een ruimere keuze en hoogwaardige producten en diensten tegen lagere prijzen. Niet-vervalste concurrentie stimuleert bedrijven om te innoveren en hun producten en diensten te verbeteren⁴. Goede voorbeelden van deze directe voordelen zijn de daling met 35 % van de telecommunicatieprijzen in de afgelopen tien jaar⁵, de afschaffing van roamingtarieven en de vermindering van de kosten van luchtvervoer.

Dankzij de eengemaakte markt kunnen de burgers in de hele eurozone veel goedkoper en sneller betalen. Dankzij de invoering van de euro, de invoering van de gemeenschappelijke eurobetalingruimte (Single Euro Payment Area — SEPA) en de inwerkingtreding van wetgeving van de Unie⁶ zijn de vergoedingen voor grensoverschrijdende betalingen in euro gelijkgetrokken met binnenlandse betalingen in de eurozone, waardoor deze gemiddeld 85 % goedkoper zijn geworden. Bovendien kunnen burgers die in een andere lidstaat werken of studeren hun bestaande rekening in hun eigen land gebruiken om hun salaris te ontvangen of facturen te betalen in het land waar zij wonen.

Met het oog op een doeltreffende werking van de eengemaakte markt moeten consumenten vertrouwen kunnen hebben in de producten die zij kopen — dat geldt zowel voor goederen als voor diensten, on- en offline, en lokaal of vanuit een andere lidstaat. Dit vertrouwen wordt gewaarborgd door de ontwikkeling van één reeks EU-regels ter bescherming van de consument. Deze regels voorzien al in gemeenschappelijke beschermingsnormen op veel gebieden, zoals de veiligheid van producten en levensmiddelen, het milieu, passagiersrechten, privacy en gegevensbescherming, en dierenwelzijn.

Geharmoniseerde EU-regels inzake voedselinformatie hebben de bescherming van de consument vergroot en voorzien in rechtszekerheid voor levensmiddelenbedrijven. Hierdoor wordt het verkeer en de beschikbaarheid van levensmiddelen binnen de eengemaakte markt bevorderd. Met name moet op grond van wetgeving bij voorverpakte levensmiddelen en restaurantmaaltijden duidelijk de aanwezigheid van allergenen worden aangegeven en moet er duidelijke voedingsinformatie worden verstrekt. Hierdoor wordt de gezondheid van de consumenten beschermd en zijn zij in staat keuzes te maken met kennis van zaken..

1.1.2 Vrij verkeer binnen de Unie

Er wonen of werken 17 miljoen burgers van de Unie in een andere lidstaat, waarvan er 9,5 miljoen economisch actief zijn. Ongeveer twee miljoen burgers gaan dagelijks in het ene land werken of studeren, maar wonen in een ander land⁷. De mobiliteit van personen binnen de Unie⁸ is de afgelopen tien jaar aanzienlijk toegenomen (zie grafiek hieronder). Bovendien hebben meer dan negen miljoen burgers sinds de start van het Erasmus-programma tijd

⁴ SWD(2018) 198.

⁵ Index van de digitale economie en maatschappij (DESI) 2018, SWD(2018) 198; referentieperiode: 2006-2015.

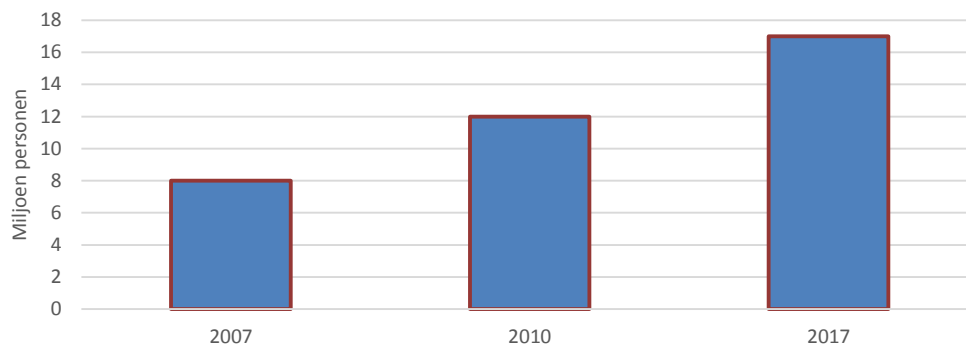
⁶ Verordening (EG) nr. 924/2009.

⁷ COM(2017) 534.

⁸ De mobiliteit van personen binnen de Unie heeft betrekking op het totale aantal EU-burgers van alle leeftijden dat in een andere lidstaat woont, d.w.z. met inbegrip van gepensioneerden, studenten en werknemers.

kunnen doorbrengen in een ander land om te studeren, te leren of een opleiding te volgen⁹. Hoewel de vooruitgang op deze gebieden indrukwekkend is, blijven de cijfers laag voor een continent met meer dan 512 miljoen inwoners. De cijfers moeten worden gezien tegen de achtergrond van specifieke factoren zoals taal en verschillen in sociale stelsels die moeilijk te overwinnen zijn en die ertoe leiden dat arbeidsmobiliteit in de Unie altijd lager zal blijven dan op andere geïntegreerde markten.

EU-burgers die in een andere lidstaat wonen

Bron: Eurostat – eigen berekeningen

Door het wegnemen van discriminerende, ongerechtvaardigde of onevenredige belemmeringen voor arbeidsmobiliteit en de invoering van het beginsel van gelijke behandeling van werknemers uit de lidstaten en de Unie, biedt de eengemaakte markt nieuwe werkgelegenheidskansen voor EU-burgers die in een andere lidstaat willen gaan werken. Economische sectoren die met arbeidstekorten te kampen hebben, profiteren ook van arbeidsmobiliteit. Tijdens de economische en financiële crisis heeft dit Europese werknemers geholpen om werk te vinden in EU-landen die minder zwaar getroffen waren.

Een EU-burger heeft 4 jaar in Duitsland en 32 jaar in Portugal gewerkt. In Duitsland moet een burger ten minste vijf jaar hebben gewerkt om recht te hebben op een pensioen, zodat zij normaal gesproken niet in aanmerking komt voor de nationale pensioenregeling in Duitsland. Dankzij de EU-regels inzake de coördinatie van de sociale zekerheid moet de Duitse pensioeninstantie rekening houden met de jaren dat de burger in Portugal heeft gewerkt en haar deel van haar pensioen betalen dat overeenkomt met de vier jaar die zij in Duitsland heeft gewerkt.

Het is echter ook belangrijk te erkennen dat de positieve effecten van de eengemaakte markt niet gelijkmatig zijn verdeeld en dat niet alle burgers in staat zijn om van de bijbehorende vrijheden te profiteren. Er is een duidelijke noodzaak om tegemoet te komen aan de zorgen van burgers in regio's waar de werkloosheid groot is of waar men wordt geconfronteerd met structurele veranderingen. Een toename van de arbeidsmobiliteit of de marktintegratie kan problemen op het vlak van de inkomens- en werkzekerheid tot gevolg hebben. De Unie heeft daarom maatregelen genomen die de werknemers beter bestand maken tegen veranderingen op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door bijscholing of omscholing, en door strenge arbeidsmarktnormen in te voeren. Zo biedt de recente herziening van de wetgeving inzake gedetacheerde werknemers een betere bescherming en wordt met name het beginsel van gelijke beloning voor gelijk werk op dezelfde plaats ingevoerd. De Europese pijler van sociale

⁹ Daartoe behoren 4,4 miljoen studenten in het hoger onderwijs, 1,4 deelnemers aan uitwisselingsprogramma's voor jongeren, 1,3 miljoen deelnemers aan beroepsonderwijs en -opleiding, 1,8 miljoen werknemers, 100 000 vrijwilligers en 100 000 deelnemers aan Erasmus Mundus.

rechten¹⁰ geeft uitdrukking aan een gemeenschappelijk begrip van Europese sociale normen, stelt een agenda vast om nieuwe en doeltreffendere rechten voor burgers en werknemers te creëren, en biedt een aanpak voor de op handen zijnde sociale en demografische uitdagingen alsmede de veranderende arbeidswereld. Het EU-cohesiebeleid speelt ook een belangrijke rol bij het helpen van burgers en gebieden om het hoofd te bieden aan de ongelijke verdeling van de voordelen van de eengemaakte markt.

In juni 2016 heeft de Commissie de nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa die ervoor zorgt dat mensen in de hele Unie de juiste opleiding, vaardigheden en ondersteuning hebben op de veranderende arbeidsmarkten. Als onderdeel hiervan heeft de Commissie een blauwdruk voor sectorale samenwerking gelanceerd om in uiteenlopende economische sectoren de vaardigheidsbehoeften op korte en middellange termijn aan te pakken.

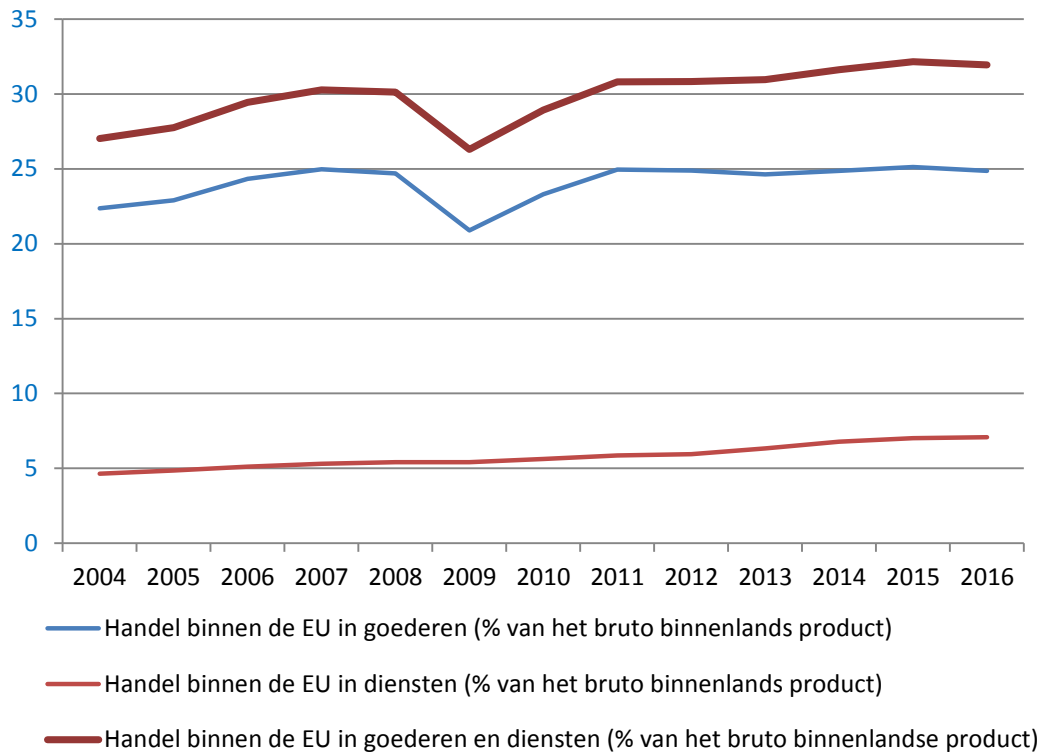
1.2 Voordelen voor bedrijven

Dankzij de harmonisatie van nationale regels, gemeenschappelijke normen in de lidstaten in plaats van 28 verschillende reeksen normen, en het beginsel van wederzijdse erkenning, biedt de eengemaakte markt toegang tot een markt van meer dan 512 miljoen consumenten, waar nieuwe ideeën en producten kunnen worden getest. De EU-regels inzake overheidsopdrachten maken een meer strategische aanpak inzake overheidsuitgaven mogelijk en zorgen ervoor dat de lidstaten alsmede regionale en lokale overheden de beste aanbiedingen kunnen kiezen op basis van een breder scala aan criteria dan alleen de laagste prijs¹¹. De diversificatie, de omvang, de experimenten en de innovatie die de eengemaakte markt mogelijk maakt, zijn drijvende krachten achter de productiviteit en zijn dus van groot belang om Europese bedrijven te helpen concurrerend te blijven in een geglobaliseerde wereld. Vooral de eengemaakte markt voor producten is een succes gebleken. Voor meer dan 80 % van de industriële producten zijn belemmeringen van regelgevende aard uit de weg geruimd door de vaststelling van gemeenschappelijke regels en, waar dergelijke regels niet bestaan, door het beginsel van wederzijdse erkenning. Verder is de integratie van de eengemaakte markt versterkt. Ten aanzien van de EU-economie is de handel in goederen en diensten binnen de Unie toegenomen van 27 % in verhouding tot de omvang van het bruto binnenlands product van de Unie in 2004 tot 33 % in 2017, hoewel de handel in diensten beperkter blijft en daar slechts een klein deel van het potentieel wordt verwezenlijkt.

¹⁰ COM(2017) 250.

¹¹ Een groot deel van de overheidsinvesteringen in onze economie bestaat uit overheidsopdrachten, namelijk 2 biljoen EUR per jaar oftewel 14 % van het bruto binnenlands product van de Unie. COM(2017) 572.

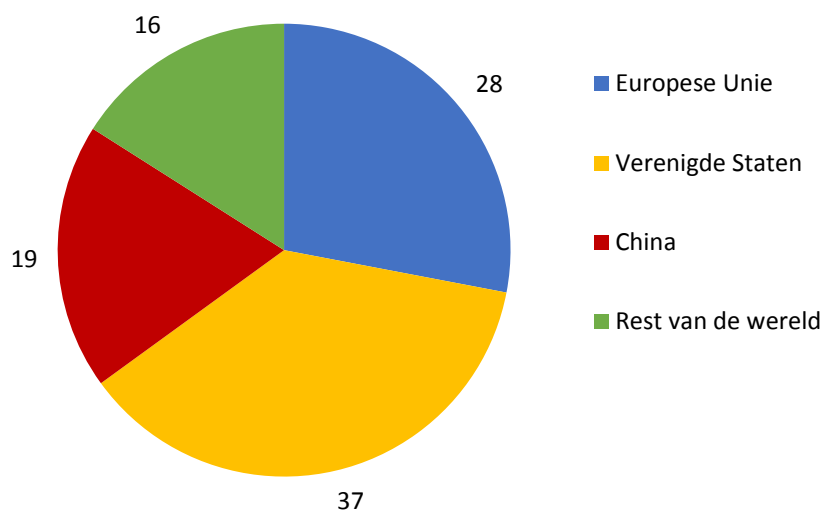
Handelsverkeer binnen de Unie in goederen en diensten (in verhouding tot de omvang van het bruto binnenlands product van de Unie)

Bron: Eurostat

Voor alle ondernemingen, ongeacht hun omvang, creëert de eengemaakte markt de mogelijkheid om investeringen aan te trekken teneinde hun activiteiten te laten groeien tot buiten hun eigen land en om een schaal te bereiken die hen in staat stelt tot uitbreiding in de Unie en wereldwijd. Door middel van een van de grootste markten in de wereld helpt de Unie Europese bedrijven om wereldwijd concurrerend te worden.

Aantal Europese bedrijven in de top 100 van mondiale bedrijven in 2017

Bron: Fortune, visualisering van het Europees Centrum voor politieke strategie

1.2.1 De voordelen van de integratie van de financiële sector

Ondanks de financiële crisis is de integratie van de kapitaalmarkten in Europa de afgelopen 25 jaar toegenomen. De kapitaalmarkten zijn sinds 1992 aanzienlijk gegroeid tot meer dan het dubbele van de omvang van de economie van de Unie in 2015. Steeds meer financiële dienstverleners zijn in staat hun diensten in de hele Unie aan te bieden dankzij één enkel paspoort¹². Hierdoor wordt de concurrentie gestimuleerd en krijgen bedrijven die financiering nodig hebben op de kapitaalmarkten nieuwe kansen. Zij kunnen nu een groter deel van hun activiteiten op de volledige eengemaakte markt financieren en zijn minder afhankelijk van bancaire financiering. Dankzij verscherpt toezicht op het niveau van de Unie is de bescherming van consumenten en beleggers verbeterd. De integratie van de kapitaalmarkten bevordert ook de Europese innovatie, die van cruciaal belang is om bedrijven efficiënter en productiever te maken.

1.2.2 Vorm geven aan een op regels gebaseerd, open en multilateraal handelssysteem, en de toegang tot internationale waardeketens waarborgen

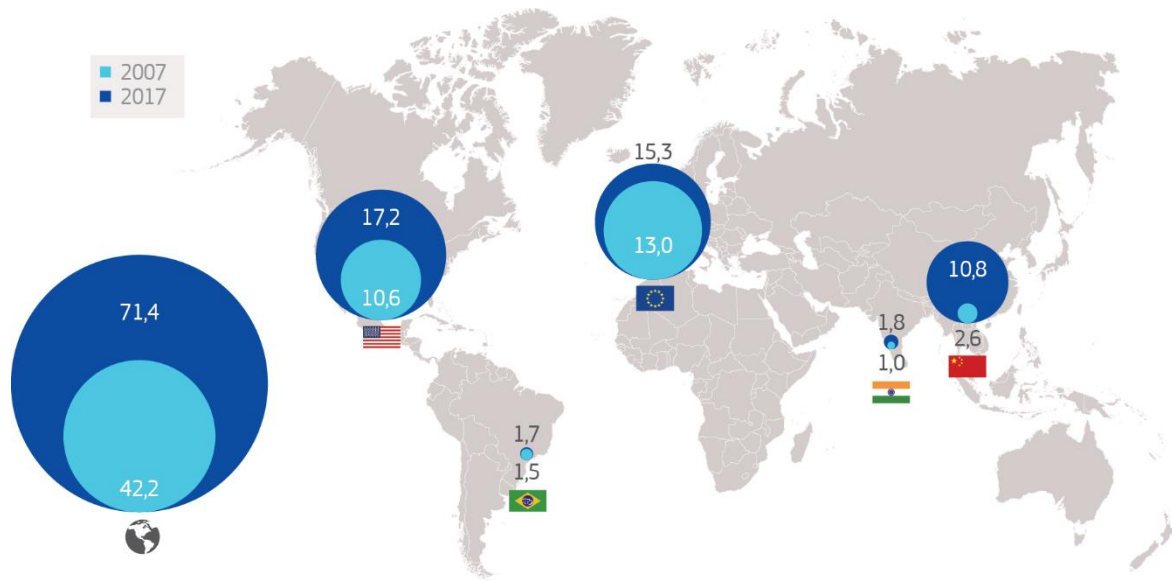
De eengemaakte markt stelt de Unie in staat om bij internationale handelsbesprekingen met één stem te spreken. Met meer dan 512 miljoen consumenten en een totaal bruto binnenlands product van 15 300 miljard euro¹³ is de eengemaakte markt een van de grootste markten ter wereld. De eengemaakte markt is dus aantrekkelijk voor onze handelspartners en kan worden gebruikt als hefboom om markten in het buitenland te openen, op een manier die wederzijds voordelig is. Dit is onlangs gebleken bij de ondertekening van de vrijhandelsovereenkomsten met Japan en Singapore, het voorstel van de Commissie voor de ondertekening van de overeenkomst met Vietnam, de afronding van de onderhandelingen met Mexico en de lopende onderhandelingen met Mercosur¹⁴, Chili, Australië en Nieuw-Zeeland. De ambitieuze handelsagenda van de Unie draagt bij tot eerlijke concurrentie en een gelijk speelveld voor Europese ondernemingen op de markten van derde landen.

¹² Er zijn momenteel 13 484 financiële instellingen die gebruikmaken van 359 953 paspoorten voor het aanbieden van financiële diensten in de Unie.

¹³ Gegevens voor 2017.

¹⁴ De "zuidelijke gemeenschappelijke markt", die bestaat uit Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay.

*De Europese economie in mondiaal perspectief
(bruto binnenlands product, in biljoen euro - lopende prijzen, 2007-2017)*

Bron: Wereldbank en Europese Centrale Bank, visualisering van het Europees Centrum voor politieke strategie

Bovendien betekent de omvang van de eengemaakte markt dat de Unie in staat is om een op regels gebaseerd, open en multilateraal handelssysteem tot stand te brengen. Ondernemingen uit derde landen moeten zich houden aan de EU-wetgeving om toegang te krijgen tot de eengemaakte markt, onder meer op het gebied van gezondheid, milieu, voedsel- en productveiligheid en consumentenbescherming. Europese geharmoniseerde normen worden vaak benut als modellen voor mondiale normen en worden in het kader van het handelsbeleid door middel van vrijhandelsovereenkomsten gepromoot. In volledige overeenstemming met de EU-regels inzake gegevensbescherming en -geheimhouding heeft de Unie in haar handels- en investeringsonderhandelingen met derde landen horizontale bepalingen voorgesteld voor grensoverschrijdende gegevensstromen en de bescherming van persoonsgegevens.

Het voorgestelde nieuwe kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen zal de strategische belangen van de Unie helpen beschermen door middel van meer transparantie en controle. Dit alles brengt aanzienlijke voordelen en kansen voor bedrijven met zich mee. Op die manier draagt de eengemaakte markt bij aan de doelstellingen van de Unie ter ondersteuning van vrede, haar waarden en het welzijn van haar bevolking. De wetgeving inzake de eengemaakte markt en de ambitieuze handelsagenda van de Unie weerspiegelen en bevorderen deze waarden.

Internationale productie wordt in toenemende mate georganiseerd in mondiale waardeketens waarin het innovatie- en productieproces zich over verschillende landen uitstrekt. Dankzij de eengemaakte markt hebben ondernemingen uit de Unie toegang tot inputs met meer diversiteit, hogere kwaliteit en lagere kosten, waardoor zij op mondiaal niveau een hoger concurrentievermogen hebben. De eengemaakte markt bevordert de integratie van ondernemingen in Europese waardeketens, wat ertoe bijdraagt dat economische activiteiten binnen de Unie blijven. Zo neemt het aandeel van inputs uit andere lidstaten in productieketens toe en bedraagt nu meer dan 14 %¹⁵. Het is dan ook logisch dat nieuwe of

¹⁵ De cijfers liggen aanzienlijk hoger voor de auto-industrie (32 %) en de chemische industrie (31 %), waarbij het cijfer in 2000 in beide gevallen 23 % bedroeg.

opnieuw opduikende belemmeringen op de eengemaakte markt uiteindelijk schadelijk zijn voor het concurrentievermogen van ondernemingen in de Unie. De eengemaakte markt is van cruciaal belang voor kleine en middelgrote ondernemingen en biedt bedrijven die zelf niet exporteren steeds meer zakelijke kansen¹⁶.

*De waardeketen van Europese windturbineproducenten:
belangrijkste locaties van productiefaciliteiten*

Bron: gebaseerd op gegevens van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek

De Europese alliantie voor batterijen is een goed voorbeeld van een strategische waardeketen in Europa die door de eengemaakte markt mogelijk wordt gemaakt. Hoewel batterijcellen in de auto van de toekomst een groot deel uitmaken van de toegevoegde waarde, is de Unie momenteel niet in staat om deze massaal te produceren, waardoor zij afhankelijk is van invoer uit derde landen. Dit kan problemen veroorzaken op het vlak van de voorzieningszekerheid en leidt tot hogere kosten door het vervoer, vertragingen of minder strenge kwaliteitscontrole.. Een jaar na de oprichting van de alliantie zijn er in de Unie gevestigde consortia ontstaan, worden de eerste proefinstallaties gebouwd en zijn er verdere projecten aangekondigd om van de Unie een vooraanstaande speler op dit strategische

¹⁶ Zie bijvoorbeeld "25 years of the European Single Market - Study funded by the Danish Business Authority", <http://www.hbseconomics.dk/wp-content/uploads/2018/09/25-years-of-the-Single-Market.pdf>.

2. Uitdagingen bij de uitvoering

De voordelen van de eengemaakte markt zullen alleen burgers en bedrijven ten goede komen als de regels in de praktijk functioneren. Of het nu gaat om levensmiddelen, verzekeringen of gezondheid en veiligheid op het werk: als het Unierecht in een bepaalde lidstaat niet wordt nageleefd, kan dat in een andere lidstaat verstrekkingen gevolgen hebben. Niet-naleving van de wetgeving kan het vertrouwen van de consument in de eengemaakte markt ondermijnen. Ook het gelijke speelveld voor bedrijven wordt daardoor ondermijnd. Goede uitvoering, toepassing en handhaving van de regels van de eengemaakte markt: dat zijn de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om de eengemaakte volgens de geuite wens te verdiepen.

2.1 Uitvoering en toepassing van de regels voor de eengemaakte markt

De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de omzetting van richtlijnen in nationale wetgeving. Er is de afgelopen 20 jaar goede vooruitgang geboekt bij de omzetting van de richtlijnen op het gebied van de eengemaakte markt, hetgeen blijkt uit een aanzienlijke daling van de gemiddelde omzettingssachterstand (van 6,3 % in 1997 naar 0,9 % in 2017). Een deugdelijke uitvoering van alle wetgeving die de afgelopen jaren is vastgesteld om de eengemaakte markt vooruit te helpen, is echter een grote uitdaging voor de onmiddellijke toekomst en vereist blijvende inzet van alle lidstaten¹⁷. Recente signalen zijn niet altijd bemoedigend geweest. Zo bedroeg de omzettingssachterstand voor de 16 richtlijnen met omzettingstermijnen tussen december 2017 en mei 2018 25 % in juni 2018. In het geval van drie richtlijnen inzake overheidsopdrachten die uiterlijk in april 2016 moesten zijn omgezet, moest de Commissie 58 inbreuken tegen 21 lidstaten inleiden wegens het niet bekendmaken van enige omzettingsmaatregel, waarvan er drie nog lopen.

In geval van minimale harmonisatie van nationale regels op het niveau van de Unie is het legitiem dat lidstaten indien zij dat wensen verder gaan dan de regels van de Unie. Dit mag echter niet leiden tot overregulering, waarbij nationale maatregelen kunnen leiden tot onevenredige lasten voor burgers en bedrijven¹⁸. De integratie, waar nodig, van de algemene verordening gegevensbescherming in nationale rechtskaders is een voorbeeld van dit risico: in één lidstaat is bijvoorbeeld 600 bladzijden aan aanvullende wetgeving vastgesteld. In 2016 hebben het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie zich er in het interinstitutioneel akkoord over beter wetgeven¹⁹ toe verbonden de tekst van nationale omzettingsmaatregelen te publiceren en te verduidelijken welke bepalingen uit richtlijnen van de Unie voortvloeien en welke verder gaan. Deze transparantie kan er op zichzelf toe bijdragen dat eventuele aanvullende vereisten evenredig blijven en duidelijk gerechtvaardigd worden. De Commissie heeft de lidstaten een instrument ter beschikking gesteld waarmee zij kunnen medelen hoe zij richtlijnen van de Unie hebben omgezet, maar tot op heden hebben slechts twee lidstaten dit in verband met drie richtlijnen gebruikt.

De autoriteiten van de lidstaten zijn ook verantwoordelijk voor de toepassing van de regels inzake de eengemaakte markt. In een aantal gevallen heeft een slechte toepassing van de regels de afgelopen jaren ernstige gevolgen gehad. Als gevolg daarvan is het toezicht op het

¹⁷ Resolutie van het Europees Parlement van 26 mei 2016 over de strategie voor de interne markt, 2015/2354(INI); resolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2016 "Naar een akte voor een digitale interne markt", 2015/2147(INI).

¹⁸ Zie op het niveau van de lidstaten bijvoorbeeld het Franse initiatief om verschillende gevallen van overregulering bij de omzetting van richtlijnen van de Unie aan te pakken, <https://ue.delegfrance.org/suppression-de-sur-transpositions>.

¹⁹ PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.

niveau van de Unie verscherpt.

Bij het dieselgateschandaal zijn tekortkomingen aan het licht gekomen bij de handhaving van de EU-regels op het gebied van typegoedkeuringsprocedures voor auto's door bevoegde instanties op het niveau van de lidstaten. Tevens is gebleken dat de Commissie niet beschikt over juridische instrumenten om dit te verhelpen. Het nieuwe typegoedkeuringskader dat in mei 2018 is vastgesteld, zal de toepassing van de EU-regels doeltreffender maken en het toezicht van de Unie aanzienlijk versterken.

Wil de wetgeving inzake de eengemaakte markt doeltreffend zijn, dan moet er vaak op nationaal niveau toezicht worden gehouden door onafhankelijke autoriteiten die over voldoende personeel en uitrusting beschikken. Dat geldt voor gebieden als mededinging, markttoezicht, gegevensbescherming, energie, vervoer, telecommunicatie en financiële diensten. Dergelijke instanties bieden een aanvullende garantie voor een goede toepassing van de regels inzake de eengemaakte markt, en de Commissie zal er nauwgezet op blijven toezien dat zij goed functioneren en over passende middelen beschikken. Concreet zal de Commissie haar steun voor de opbouw van bestuurlijke capaciteit versterken, bijvoorbeeld via de voorgestelde steunprogramma's voor de eengemaakte markt en hervormingen onder het volgende meerjarig financieel kader.

De bescherming van consumenten tegen frauduleuze praktijken door gewetenloze bedrijven is een uitdaging waarvoor meer grensoverschrijdende samenwerking tussen overheidsdiensten nodig is. Het geval uit 2017 van fipronil in eieren heeft bijvoorbeeld aangetoond dat er ruimte is voor meer samenwerking op het gebied van de preventie van voedsel fraude. Grensoverschrijdende samenwerking is ook nodig om burgers en bedrijven te helpen bij het benutten van hun vrijheden op de eengemaakte markt en om conflicten tussen overheidsinstanties op te lossen. De Commissie heeft met haar voorstel voor de Europese Arbeidsautoriteit krachtige maatregelen op dit gebied genomen²⁰. De doelstelling ervan is het vrije verkeer van werknemers te verbeteren, met name door grensoverschrijdende samenwerking tussen nationale autoriteiten en bemiddeling bij grensoverschrijdende conflicten.

In het scorebord voor justitie²¹ wijst de Commissie erop dat de onafhankelijkheid, kwaliteit en efficiëntie van het rechtsstelsel en de eerbiediging van de rechtsstaat op nationaal niveau van cruciaal belang zijn om het vertrouwen in de eengemaakte markt te behouden. Verbetering van de nationale rechtsstelsels is daarom een prioriteit voor de Commissie, zij het in het kader van het Europees semester — de jaarlijkse cyclus van economische beleidscoördinatie van de Unie — of via steun voor de opleiding en de werkzaamheden van rechters, bijvoorbeeld via het Europees justitieel netwerk. De Commissie heeft ook voorgesteld de burgers beter in staat te stellen hun rechten af te dwingen. Met het pakket betreffende een "new deal" voor consumenten²² kunnen bevoegde instanties een rechtszaak aanspannen namens consumenten. Indien dit pakket wordt vastgesteld, zal dit goedkopere en doeltreffendere manieren opleveren om inbreuken tegen te gaan die schadelijk zijn voor een groot aantal consumenten in de Unie en om dergelijke inbreuken ongedaan te maken. Op gebieden waar inbreuken op het Unierecht moeilijk aan het licht kunnen worden gebracht en deze het algemeen belang ernstig zouden kunnen schaden, kunnen klokkenluiders een cruciale rol spelen, zoals blijkt uit verschillende recente schandalen. Het voorstel van de Commissie dat betrekking heeft op deze

²⁰ COM(2018) 131.

²¹ COM(2018) 364.

²² COM(2018) 183.

kwestie zal ervoor zorgen dat klokkenluiders zich veilig voelen wanneer zij dergelijke schendingen melden²³.

2.2 Handhaving op het niveau van de Unie

Als hoedster van de Verdragen zorgt de Commissie ervoor dat de lidstaten de EU-regels in acht nemen, voornamelijk door middel van inbreukprocedures, in overeenstemming met de strategische benadering die is uiteengezet in de mededeling "EU-wetgeving: betere resultaten door betere toepassing"²⁴, en door middel van staatssteuntoezicht. De Unie heeft ook versterkte toezichtsmechanismen ingesteld, zoals de Europese toezichthoudende autoriteiten op het gebied van financiële diensten. Gezien het feit dat bedreigingen voor de financiële stabiliteit en de bescherming van beleggers zich niet door grenzen laten tegenhouden, heeft de Commissie voorstellen²⁵ gedaan om ervoor te zorgen dat het financiële toezicht door deze autoriteiten sterker en beter geïntegreerd wordt, ook op het gebied van het witwassen van geld. In lijn met haar doelstelling om "grote zaken grootser en ambitieuzer aan te pakken, en kleine zaken kleinschaliger en bescheidener" heeft de Commissie ook besloten het staatssteuntoezicht en de inbreukprocedures meer te richten op maatregelen met een aanzienlijke impact op de eengemaakte markt, bijvoorbeeld met betrekking tot staatssteun op het gebied van vennootschapsbelasting²⁶.

Ondernemingen kunnen de werking van de eengemaakte markt ook belemmeren door barrières voor de handel, investeringen of ondernemerschap op te werpen. Wanneer zij illegale overeenkomsten sluiten om concurrentie te vermijden, of wanneer dominante exploitanten concurrenten beletten hun markten te betreden, leidt dit tot hogere prijzen en minder keuze voor de consument. Ook voor bedrijven die het slachtoffer zijn van dergelijke praktijken is dit schadelijk. In dergelijk gevallen zal de Commissie actie blijven ondernemen om de consumenten op de eengemaakte markt te beschermen en zal zij de maatregelen van de nationale mededingingsautoriteiten aanvullen die minder goed zijn toegerust om grote grensoverschrijdende zaken aan te pakken. Ook moet worden vermeden dat nieuwe belemmeringen worden opgeworpen voor delen van de eengemaakte markt die goed functioneren.

Om door ondernemingen opgeworpen belemmeringen voor de interne markt te identificeren, heeft de Commissie een grootschalig sectoraal onderzoek op het gebied van e-commerce uitgevoerd. Als gevolg hiervan legt de Commissie bij de handhaving van de mededingingswetgeving de nadruk op contractuele beperkingen die grensoverschrijdende elektronische handel belemmeren. De Commissie legde in juli 2018 geldboeten op aan vier ondernemingen voor het beperken van het vermogen van detailhandelaren om onafhankelijk de wederverkooprijzen van elektronische producten vast te stellen en voor het beperken van de landen waar detailhandelaars online mochten verkopen.

3. Benutting van het volledige potentieel van de eengemaakte markt

Om tot een duurzaam hoger niveau van economische groei te komen, moet de Unie dringend de voorwaarden verbeteren die de productiviteitsgroei bevorderen. Zoals aangegeven in de jaarlijkse groeianalyse van de Commissie, vormen markten die efficiënt functioneren, samen met innovatie en verspreiding van technologie, een belangrijke motor voor

²³ COM(2018) 218.

²⁴ C(2016) 8600.

²⁵ COM(2017) 536 en COM(2018) 645.

²⁶ 2017/C 18/02.

productiviteitsgroei. De eengemaakte markt is ook een van de fundamenten van de economische en monetaire unie, en de integratie van de eengemaakte markt is essentieel om de veerkracht ervan te vergroten. De euro bevordert de grensoverschrijdende handel en maakt het gemakkelijker om van schaalvoordelen te profiteren.

Op veel gebieden wordt het volledige potentieel van de eengemaakte markt als instrument om groei, banen en internationaal concurrentievermogen te genereren nog niet benut. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de digitalisering en de opkomst van nieuwe technologieën, waar de belangrijkste uitdaging is om te beslissen wat, wanneer en hoe moet worden gereguleerd, en voor de circulaire economie, waarbij het doel is een regelgevingskader tot stand te brengen dat zorgt voor een grotere duurzaamheid van economische activiteiten met het scheppen van banen en meer innovatie en groei. In beide gevallen moet worden gezorgd voor een Europese benadering om de problemen aan te pakken en de versnippering van de eengemaakte markt te voorkomen die het gevolg zou zijn van een wildgroei aan nationale benaderingen. Er is tevens aanzienlijk potentieel op het gebied van diensten, producten, belastingen en netwerkindustrieën, waar investeringen in extra inspanningen voor economische integratie meer politiek kapitaal vereisen dan in het verleden. De externe impact van verdere integratie van de eengemaakte markt in een steeds volatielere wereld mag niet worden onderschat, aangezien de Unie hierdoor nog aantrekkelijker wordt voor internationale handelspartners en zij extra invloed zal kunnen uitoefenen op het internationale toneel.

Voor een goede werking van de eengemaakte markt is het belangrijk dat de regels duidelijk, eerlijk en geschikt voor het beoogde doel zijn. De Commissie blijft regelmatig bestaande regels evalueren alsook openbare raadplegingen en uitgebreide effectbeoordelingen uitvoeren ter voorbereiding op nieuwe regels om ervoor te zorgen dat het wetgevingskader haar doelstellingen zonder onnodige kosten verwezenlijkt. Bovendien helpt het innovatiebeginsel ervoor te zorgen dat het wetgevingskader toekomstbestendig is. De Commissie blijft instrumenten voor monitoring ontwikkelen en de voordelen en belemmeringen voor de eengemaakte markt en de impact van de Uniewetgeving op de eengemaakte markt evalueren op basis van de ervaring van gebruikers, consumenten en bedrijven.

3.1 Van een traditionele naar een digitale markt

Digitale technologieën zijn een integrerend onderdeel van de eengemaakte markt geworden, zodat het onderscheid tussen de "traditionele" en de "digitale" eengemaakte markt niet langer relevant is. De digitalisering van bedrijven — met inbegrip van traditionele industrieën — en overheden is van essentieel belang, en de regels voor de eengemaakte markt moeten zodanig worden opgesteld en geactualiseerd dat innovatie en de verspreiding van nieuwe technologieën wordt gewaarborgd teneinde de groei van de productiviteit een impuls te geven²⁷. De eengemaakte markt zal op dat vlak innovatieve bedrijven blijven ondersteunen en ervoor zorgen dat start-ups in de Unie kunnen groeien en floreren. Dit is met name van belang voor elektronische handel, platforms, financiële technologie²⁸ en de deeleconomie.

Digitale technologieën geven bedrijven de mogelijkheid om producten en diensten rechtstreeks aan meer dan 512 miljoen consumenten in de hele Unie te verkopen. In 2017

²⁷ Toespraak van M. Draghi, "Economic and Monetary Union: past and present", 19 september 2018, Berlijn, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>.

²⁸ In 2018 heeft de Commissie haar FinTech-actieplan (COM (2018) 109) gepresenteerd om ervoor te zorgen dat de financiële sector van de Unie de voordelen van digitalisering en technologische innovatie kan benutten, waardoor ondernemingen en klanten over innovatieve en toegankelijke financiële diensten kunnen beschikken.

kocht respectievelijk verkocht 33 % van de Europese consumenten en 18 % van de Europese bedrijven online over grenzen heen²⁹. Nieuwe, door de lidstaten of bedrijven opgeworpen belemmeringen hebben negatieve gevolgen voor de groei van de elektronische handel en de grensoverschrijdende handel. Deze belemmeringen moeten dus op het niveau van de Unie worden aangepakt. Een belangrijke conclusie van recente onderzoeken van de Commissie was dat bijna 40 % van de websites klanten uit andere lidstaten niet in staat stelde een online aankoop af te ronden³⁰.

In het kader van de strategie voor de digitale eengemaakte markt heeft de Commissie een aantal initiatieven voorgesteld om de grootste belemmeringen voor e-handel aan te pakken. Een aantal daarvan is reeds goedgekeurd, op het gebied van geoblocking³¹, grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten³², btw voor elektronische handel³³ en samenwerking met betrekking tot consumentenbescherming³⁴. De verordening inzake geoblocking, die vanaf 3 december 2018 van toepassing is, zal discriminerende praktijken op basis van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging verbieden. De voorstellen voor geactualiseerde digitale overeenkomsten³⁵, waarover nog wordt onderhandeld, zouden consumenten de zekerheid bieden dat zij een vergelijkbaar beschermingsniveau hebben bij het kopen van digitale inhoud als bij het kopen van materiële goederen, zowel in eigen land als in het buitenland.

Onlineplatforms zijn prominente spelers op de eengemaakte markt geworden, waardoor meer dan één miljoen bedrijven in de hele Unie klanten kunnen bereiken. Het innovatiepotentieel van onlineplatforms wordt echter belemmerd door een gebrek aan vertrouwen en door uiteenlopende nationale regels. Voor relaties tussen ondernemingen is actie op het niveau van de Unie noodzakelijk om eerlijke, transparante en betrouwbare online handel en concurrentie te garanderen. De Commissie heeft in april 2018 een voorstel ingediend voor nieuwe geharmoniseerde regels voor praktijken betreffende platforms en ondernemingen³⁶. Tevens moeten de regels inzake het auteursrecht en de belastingregels worden aangepast aan het digitale tijdperk. De Commissie heeft daartoe voorstellen gedaan³⁷.

De opkomende deeleconomie biedt kansen voor burgers en bedrijven. Meer dan 400 000 burgers nemen reeds deel aan economische activiteiten, zoals vervoer, accommodatie en financiën. Om ervoor te zorgen dat bedrijfsmodellen in de deeleconomie hun volledige potentieel³⁸ en omvang kunnen realiseren, is het van vitaal belang om ongecoördineerde regelgeving door de lidstaten te vermijden, bijvoorbeeld bij het vaststellen van de grenzen tussen werk in loondienst en het aanbieden van "peer-to-peer"-diensten. Het juiste evenwicht moet worden gevonden tussen de bescherming van werknemers en het aanpassingsvermogen van de arbeidsmarkt, zoals in het recente voorstel van de Commissie over transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Unie³⁹. Dit voorstel maakt deel uit van de uitvoering

²⁹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics_for_individuals;

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics.

³⁰ SWD(2017) 229; https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/geoblocking-final-report_en.pdf.

³¹ Verordening (EU) 2018/302.

³² Verordening (EU) 2018/644.

³³ Richtlijn (EU) 2017/2455.

³⁴ Verordening (EU) 2017/2394.

³⁵ COM(2015)634; COM(2015) 635.

³⁶ COM(2018) 238.

³⁷ COM(2016) 594; COM(2016) 593; COM(2018) 147; COM(2018) 148; COM(2018) 329.

³⁸ Bijna één op de vijf burgers zegt dat zij via platforms diensten hebben aangeboden of dat zij zich dat zouden kunnen voorstellen, zie Flash Eurobarometer 467/2018, "The Use of the Collaborative Economy".

³⁹ COM(2017) 797.

van de Europese pijler van sociale rechten. Het Europees Parlement en de Raad moeten in dat verband uiterlijk in maart 2019 verdere vooruitgang boeken bij de onderhandelingen over de verschillende wetgevingsinitiatieven om deze pijler in grotere mate operationeel te maken.

3.2 De kansen van de Europese data-economie optimaal benutten

Een bloeiende digitale economie heeft een data-ecosysteem nodig dat gebaseerd is op drie elementen: vertrouwen, beschikbaarheid van gegevens en capaciteiten/infrastructuur. De eengemaakte markt is het juiste niveau waarop een dergelijk ecosysteem tot stand kan worden gebracht. Als prioriteit is aangemerkt dat er snel Europese en, indien relevant, internationale regels en normen worden ontwikkeld en vastgesteld die de marktharmonisatie en de interoperabiliteit van digitale producten en diensten waarborgen.

De algemene verordening gegevensbescherming (GDPR) is essentieel om het vertrouwen in de eengemaakte markt voor persoonsgegevens te waarborgen. Deze verordening verankert fundamentele rechten en waarden in het Europese digitale beleid en vormt een nieuwe mondiale norm. De verordening geeft de burgers meer controle over de verwerking van hun persoonsgegevens door bedrijven, met inbegrip van het recht om te worden vergeten, en biedt bedrijven in de hele Unie één reeks regels.

De voorgestelde e-privacyverordening⁴⁰ vormt een aanvulling op de algemene verordening gegevensbescherming door één reeks regels op te stellen die een hoog niveau van privacy waarborgen voor alle elektronische communicatie. Het vertrouwen in en de veerkracht van het Europese data-ecosysteem zullen ook worden versterkt door maatregelen ter bevordering van een eengemaakte markt voor cyberbeveiliging, zoals uiteengezet in de strategie voor cyberbeveiliging⁴¹.

Toegang tot gegevens is essentieel voor de data-economie. Met de vaststelling van de verordening inzake het vrije verkeer van niet-persoonsgebonden gegevens⁴² zullen belemmeringen voor dat vrije verkeer worden verboden, waardoor grensoverschrijdende activiteiten van bedrijven in de data-economie van de Unie worden vergemakkelijkt. De vaststelling van de herziene richtlijn inzake overheidsinformatie⁴³ zal er ook toe bijdragen dat bedrijven en innovatoren betere toegang krijgen tot meer hoogwaardige gegevens. Om de nodige instrumenten te ontwikkelen waarmee gegevens efficiënt kunnen worden gebruikt, moet de Unie haar capaciteiten op het gebied van kunstmatige intelligentie, high-performance computing en kwantumtechnologie opvoeren. Op het gebied van kunstmatige intelligentie wordt gewerkt aan een gecoördineerd plan om de nodige investeringen te identificeren en te mobiliseren, en aan ethische richtsnoeren voor de ontwikkeling en het gebruik van deze technologieën bij interactie met mensen.

3.3 Inspelen op de nieuwe voorkeuren van consumenten en beleggers wat betreft de circulaire economie en duurzame financiering

Consumenten kiezen steeds vaker producten en diensten die duurzaam zijn ontwikkeld en die duurzaam functioneren. Deze trend moet worden ondersteund, aangezien dat bijdraagt tot een meer circulaire en koolstofarme economie en nieuwe zakelijke kansen biedt. Een wildgroei van initiatieven op nationaal of lokaal niveau kan echter tot versnippering leiden en

⁴⁰ COM(2017) 10.

⁴¹ JOIN(2017) 450.

⁴² COM(2017) 495.

⁴³ COM(2018) 234.

uiteindelijk de verwezenlijking van deze doelstellingen belemmeren. Door middel van maatregelen op het niveau van de Unie draagt de eengemaakte markt bij tot het waarborgen van gunstige voorwaarden voor investeringen en innovatie, waarbij tevens de doelstellingen op het gebied van klimaat, volksgezondheid en duurzaamheid doeltreffender worden verwezenlijkt⁴⁴.

De circulaire economie, waar de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk wordt bewaard en zo min mogelijk afval wordt geproduceerd, moet een intrinsiek kenmerk van de eengemaakte markt worden. Met haar actieplan voor de circulaire economie⁴⁵ heeft de Commissie een aantal acties opgezet ter ondersteuning van de circulaire economie in de gehele waardeketen — van ontwerp en productie tot consumptie, reparatie en herproductie, afvalbeheer en secundaire grondstoffen die weer in de economie worden ingevoerd. Deze aanpak is al toegepast op kunststoffen; het potentieel voor recycling van afval blijft op dat gebied grotendeels onbenut. Tegen 2030 moeten alle kunststofverpakkingen op kosteneffectieve wijze recyclebaar zijn. De Commissie heeft ook gemeenschappelijke regels voorgesteld om kunststofproducten voor eenmalig gebruik te verbieden en om versnippering van de eengemaakte markt te voorkomen die het gevolg zou kunnen zijn van verschillende nationale voorschriften.

De totstandbrenging van een eengemaakte markt voor kapitaal kan ook een instrument zijn om de Unie te helpen haar verbintenissen in het kader van de Overeenkomst van Parijs na te komen⁴⁶. Om ervoor te zorgen dat particulier kapitaal naar duurzame projecten wordt geleid, hebben financiële actoren een gelijk speelveld nodig. Om in te spelen op de groeiende vraag heeft de Commissie een actieplan voor de financiering van duurzame groei gepresenteerd⁴⁷ en heeft zij regels voorgesteld om te voorzien in een gemeenschappelijk begrip van duurzame financiële producten en de nodige transparantie om deze producten te ontwikkelen⁴⁸. Teneinde een visie voor de vermindering van broeikasgasemissies op lange termijn in de Unie vast te stellen, zal de Commissie binnenkort een strategie presenteren waarin de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering tot uiting komen. Binnenkort zal ook een discussienota worden gepresenteerd over de weg naar een duurzaam Europa tegen 2030, in aansluiting op de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

3.4 Aanhoudende uitdagingen op de markten voor producten en diensten

De eengemaakte markt is een krachtig instrument om innovatie en nieuwe technologieën te verspreiden die de Europese economieën productiever maken en sociale vooruitgang voor de burgers genereren. Volgens ramingen kan de invoering van verdere hervormingen ter verbetering van de werking van de eengemaakte markt voor industrieproducten, die op zich al een succes is, tot wel 183 miljard EUR per jaar opleveren⁴⁹. De verdere integratie van diensten, en met name van zakelijke diensten, zou het meeste opleveren, niet in de laatste plaats vanwege de grotere mate van samenvoeging van productie- en dienstenactiviteiten, bijvoorbeeld in de data-economie. De mogelijke winst op dit gebied kan volgens ramingen oplopen tot 338 miljard euro per jaar⁵⁰. Samen met belastingen en sociale rechten is de

⁴⁴ Zie bijvoorbeeld COM(2013) 196.

⁴⁵ COM(2015) 614.

⁴⁶ Overeenkomst van 12 december 2015 binnen het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC).

⁴⁷ COM(2018) 097.

⁴⁸ COM(2018) 353, COM(2018) 354 en COM(2018) 355.

⁴⁹ Mapping the Cost of Non-Europe, 2014-19, European Parliamentary Research Service, http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS_Mapping_the_Cost_of_Non-Europe-June%202014.pdf.

⁵⁰ Mapping the Cost of Non-Europe, 2014-19, European Parliamentary Research Service.

dienstensector een gebied waar de kloof tussen de beloften over de integratie van de eengemaakte markt en de verwezenlijking van de noodzakelijke maatregelen het duidelijkst zichtbaar is⁵¹.

De handel in producten die afhankelijk zijn van het beginsel van wederzijdse erkenning omdat er geen geharmoniseerde EU-regels bestaan, heeft een aanzienlijke achterstand op de handel in producten waarop dergelijke regels wel van toepassing zijn (35 % tegenover 55 % van het binnenlandse verbruik)⁵². Om deze uitdaging aan te gaan, heeft de Commissie het goederenpakket van 2017⁵³ voorgesteld. Het doel is het voor ondernemingen gemakkelijker te maken hun producten in andere lidstaten in de handel te brengen en aan te tonen dat zij de wetgeving van hun land van herkomst naleven.

Normalisatie heeft een vooraanstaande rol gespeeld bij de ontwikkeling van de eengemaakte markt doordat de marktwerking wordt ondersteund en de interoperabiliteit van producten en diensten wordt bevorderd. Producten die voldoen aan op vrijwillige basis geharmoniseerde normen die op het niveau van de Unie zijn goedgekeurd, genieten een vermoeden van conformiteit en kunnen daarom vrijelijk op de eengemaakte markt bewegen. Dit is zeer nuttig geweest, bijvoorbeeld op het gebied van engineering en informatietechnologie. Hoewel geharmoniseerde normen door Europese normalisatie-instellingen worden ontwikkeld, initieert, beheert en controleert de Commissie deze normen en draagt zij de eindverantwoordelijkheid, zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie in 2016 heeft bevestigd⁵⁴. Hoewel het huidige systeem functioneel is, erkent de Commissie dat verdere verbetering nodig is en heeft zij bij deze mededeling een actieplan voorgesteld om de ontwikkeling van geharmoniseerde normen sneller, efficiënter en transparanter te maken⁵⁵.

De Europese Unie is een diensteneconomie (70 % van het bruto binnenlands product van de Unie), maar de grensoverschrijdende handel heeft meestal betrekking op goederen. Slechts 20 % van de diensten wordt verhandeld over de grenzen heen, hetgeen overeenkomt met slechts 5 % van het bruto binnenlands product van de Unie⁵⁶. Grote delen van de diensteneconomie profiteren niet van de eengemaakte markt. Dat geldt met name voor zakelijke diensten en netwerkindustrieën. In het geval van zakelijke diensten (11 % van het bruto binnenlands product van de Unie) maken Europese bedrijven zelden gebruik van diensten van buitenlandse accountants of belastingadviseurs. Zakelijke diensten zijn een voorbeeld van diensten die steeds belangrijker worden voor de maakindustrie: ongeveer 80 % van de output van juridische, boekhoudkundige, technische en architectuurdiensten wordt in feite gebruikt als intermediaire input voor andere sectoren, waaronder voor productieactiviteiten. Evenzo hebben beperkingen in de detailhandel negatieve overloopeffecten in andere sectoren van de economie, met name upstream bij de maakindustrie⁵⁷.

In het licht van de toenemende concurrentie op de wereldmarkten voor industrieproducten ligt het concurrentievoordeel van de Unie steeds meer bij de dienstverleningsinput en de dienstcomponent van de totale waardeketen. De totstandbrenging van een dynamischere

⁵¹ Zie ook het verslag van Copenhagen Economics "Making EU Trade in services work for all", november 2018.

⁵² SWD(2017) 475.

⁵³ COM(2017) 787.

⁵⁴ Case C-613/14, James Elliott Construction, ECLI:EU:C:2016:821.

⁵⁵ COM(2018) 764.

⁵⁶ Toespraak van M. Draghi, "Economic and Monetary Union: past and present", 19 september 2018, Berlijn, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>.

⁵⁷ COM(2018) 219.

markt voor grensoverschrijdende dienstverlening in de Unie is derhalve een essentieel onderdeel van het toekomstige concurrentievermogen van de EU-industrie. De veelheid aan wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften op nationaal niveau in veel dienstensectoren verklaart voor een deel de lagere mate van grensoverschrijdende activiteit. Deze voorschriften, die betrekking hebben op zaken als rechtsvorm en aandeelhouderschap, het verbod op multidisciplinaire activiteiten en reclame, bestaan met name in zeer gereguleerde professionele diensten. Om misbruik of onevenredige voorschriften te voorkomen, wordt in een recent goedgekeurd voorstel van de Commissie bepaald dat de lidstaten evenredigheidstests moeten uitvoeren alvorens nieuwe regels inzake gereguleerde beroepen vast te stellen⁵⁸. De Commissie heeft ook voorgesteld dat de lidstaten hun ontwerpwetgeving op het gebied van diensten aanmelden⁵⁹ zodat de Commissie vóór de vaststelling ervan kan beoordelen of deze in overeenstemming is met het recht van de Unie. Dit voorstel is nog in behandeling bij de medewetgevers. Het gaat hier om een recent geval waarin de wil om de eengemaakte markt vooruit te stuwten niet volledig gepaard gaat met de politieke wil om de nodige maatregelen te nemen.

Bovendien heeft de Commissie voorgesteld de regels voor de coördinatie van de sociale zekerheid te actualiseren⁶⁰ teneinde de sociale rechten van grensarbeiders beter te beschermen en de nationale autoriteiten beter in staat te stellen fraude tegen te gaan. De nieuwe Europese Arbeidsautoriteit zal ook helpen de samenwerking tussen de lidstaten op dit gebied te versterken en ervoor te zorgen dat zij toegang hebben tot de juiste informatie over arbeidsmobiliteit.

Sectoren waarin intellectuele eigendom een grote rol speelt, vormen een aanzienlijk deel van de Europese economie (39 % van het bruto binnenlands product van de Unie en 35 % van de banen in de Unie). Tot de recente ontwikkelingen op dit gebied behoren de vaststelling van de herziene merkenrechtlijn⁶¹ in 2015, die het zeer succesvolle Europese acquis op dit gebied moderniseert. De volledige voordelen van een eenheidsoctrooisysteem kunnen echter pas worden benut als de nog in behandeling zijnde Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerechtigd in werking treedt.

3.5 Uitdagingen waarmee netwerkindustrieën worden geconfronteerd

Consumenten en bedrijven profiteren niet ten volle van de voordelen die concurrentie in gereguleerde netwerkindustrieën oplevert. Er is goede vooruitgang geboekt bij de integratie van de interne energiemarkt waarin energie steeds meer over de grenzen heen wordt verhandeld. De aanzienlijke daling van de groothandelsprijzen voor elektriciteit — ongeveer 40 % tussen 2008 en 2017 — is echter niet volledig doorberekend in de consumentenprijzen, die in deze periode gemiddeld met slechts 13 % afnamen. Dat is deels te wijten aan de marktmacht van gevestigde ondernemingen en deels aan belemmeringen voor de intrede van nieuwe concurrenten, zoals gereguleerde prijzen. Het voorstel inzake de "opzet van de markt" dat deel uitmaakt van het pakket "Schone energie voor alle Europeanen"⁶² beoogt de concurrentie te stimuleren door een gelijk speelveld te creëren voor de verschillende technologieën voor elektriciteitsproductie en door consumenten in staat te stellen actieve spelers op de elektriciteitsmarkt te worden. Dit pakket zal ook bijdragen tot de integratie van de elektriciteits-, warmte- en vervoersmarkten door het gebruik van digitale technologieën die

⁵⁸ Richtlijn (EU) 2018/958.

⁵⁹ COM(2016) 821.

⁶⁰ COM(2016) 815.

⁶¹ Richtlijn (EU) 2015/2436.

⁶² COM(2016) 860.

de concurrentie zullen vergroten en de decarbonisatiedoelstellingen zullen helpen verwezenlijken.

Op het gebied van vervoer en mobiliteit zijn er nog steeds talrijke belemmeringen en hebben nieuwe concurrenten vaak te maken met ongerechtvaardigde toegangsbeperkingen in het binnenlands vervoer per spoor en over de weg. De versnippering van de vervoersmarkt en de lacunes in de sociale wetgeving zijn kwesties die voornamelijk betrekking hebben op het wegvervoer. Tegelijkertijd zorgt het gebrek aan interoperabiliteit als gevolg van uiteenlopende nationale voorschriften ervoor dat de concurrentie op het gebied van goederenvervoer per spoor en internationale spoordiensten niet volledig tot ontwikkeling komt. Door de tenuitvoerlegging van het vierde spoorwegpakket zal de interoperabiliteit worden verbeterd en zullen de binnenlandse markten voor spoorwegen (voor passagiers) worden opengesteld. Verder zal de vaststelling van de in het kader van de drie mobiliteitspakketten van 2017 en 2018 voorgestelde wetgevingshandelingen een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandbrenging van een interne Europese vervoersruimte⁶³.

De uitrol van 4G in Europa verloopt traag vanwege uiteenlopende nationale regels en benaderingen voor de toewijzing van spectrumbanden. De recente vaststelling van het 5G-actieplan⁶⁴ en van het Europees wetboek voor elektronische communicatie⁶⁵, met inbegrip van nieuwe regels voor spectrumbeheer, zal ervoor zorgen dat frequentiebanden voor nieuwe 5G-diensten tegen 2020 in de hele Unie onder dezelfde technische voorwaarden beschikbaar zijn. Hierdoor wordt de uitrol van 5G ondersteund en worden stimulansen geboden voor de ontwikkeling van vaste en mobiele netwerken met een zeer hoge capaciteit die essentieel zijn voor de data-economie, kunstmatige intelligentie en de digitalisering van onze economie en samenleving.

3.6 Naar meer geïntegreerde kapitaalmarkten en een volwaardige bankenunie

Europese consumenten en bedrijven profiteren nog steeds niet van de ruimere mogelijkheden, de efficiëntie en de veiligheid die volledig geïntegreerde kapitaalmarkten en een volwaardige bankenunie zouden bieden. Met de invoering van de euro is de integratie van de financiële markten van de Unie nog belangrijker geworden. In veel lidstaten had de financiële crisis een aanzienlijk effect op de kredietverlening door banken, wat leidde tot minder krediet voor ondernemingen en ernstige verstoringen in de reële economie. Grensoverschrijdende bankkredieten en alternatieve financieringsbronnen zijn in Europa nog onvoldoende ontwikkeld. Europa heeft slechts 26 "eenhoorns", d.w.z. start-ups gewaardeerd op meer dan 1 miljard EUR, tegenover 106 in de VS en 59 in China. Om verdere particuliere en publieke investeringen in de economie te stimuleren, is het van belang meer inspanningen te leveren en bestaande belemmeringen op Unie- en nationaal niveau op te sporen en aan te pakken, zoals uiteengezet in de vandaag door de Commissie goedgekeurde mededeling "Investeringsplan voor Europa: inventarisatie en volgende stappen"⁶⁶.

De diversificatie van financieringsbronnen voor EU-bedrijven is een prioriteit in het kader van de kapitaalmarktenunie. De Commissie heeft voorstellen gedaan om nieuwe investeerders aan te trekken (bijvoorbeeld via crowdfunding), om banken beter in staat te stellen leningen te verstrekken dankzij regels die securitisaties eenvoudiger, transparanter en gestandaardiseerd maken en om belemmeringen voor grensoverschrijdende investeringen weg te nemen. Betere

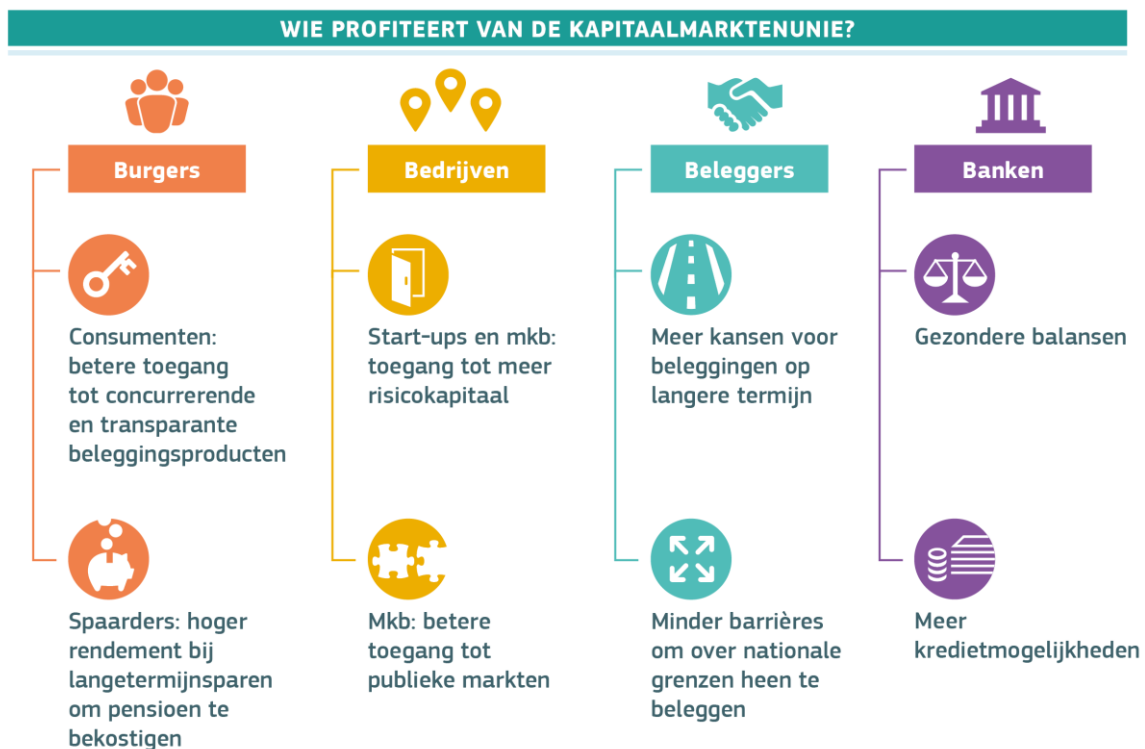
⁶³ COM(2011) 144.

⁶⁴ COM(2016) 588.

⁶⁵ COM(2016) 590.

⁶⁶ COM(2018) 771.

regels voor de bescherming van consumenten en beleggers zijn essentieel om het vertrouwen en de stabiliteit te creëren die nodig zijn voor meer grensoverschrijdende bankactiviteiten. Het voorstel van de Commissie voor een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct⁶⁷ zal de burgers meer mogelijkheden bieden om te sparen voor hun pensioen, ook in een grensoverschrijdende omgeving. De lidstaten moeten de pan-Europese aard ervan waarborgen ten behoeve van alle burgers van de Unie en ervoor zorgen dat uiteenlopende belastingregels en complexe structuren het gebruik van dit product in de toekomst niet in de weg staan. Dat is een van de belangrijkste doelstellingen van de bankenunie, samen met het streven om de Europese bankenstelsels verder te integreren en de banden tussen banken en overheden te verbreken. Sinds 2012 zijn er twee pijlers van de bankenunie ingevoerd: een gemeenschappelijk toezichtsmechanisme en een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor banken met een eigen gemeenschappelijk afwikkelingsfonds, gefinancierd door banken. Er wordt gewerkt aan de operationalisering van het gemeenschappelijke vangnet voor het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds, dat door het Europees stabiliteitsmechanisme zal worden verstrekt. Bovendien heeft de Commissie een voorstel ingediend voor een Europees depositoverzekeringssysteem⁶⁸ om depositohouders van banken in de gehele eurozone hetzelfde beschermingsniveau te bieden. Een spoedige voltooiing van de bankenunie en de kapitaalmarktenuie is noodzakelijk.

Bron: Europese Commissie

⁶⁷ COM(2017) 343.

⁶⁸ COM(2015) 586.

3.7 Vermindering van de administratieve lasten en bevordering van de naleving van de fiscale voorschriften

Administratieve en regelgevende belemmeringen blijven kleine ondernemingen ontmoedigen om tot grensoverschrijdende uitbreiding over te gaan. Uit een recente enquête⁶⁹ blijkt dat bedrijven zich bij het overschrijden van grenzen meer zorgen maken over de administratieve complexiteit (83 %) dan over taalbarrières (45 %). Burgers, kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups kunnen de kosten voor de naleving van uiteenlopende nationale vereisten en procedures dikwijls niet opbrengen.

Op het niveau van de Unie wordt in toenemende mate praktische steun verleend. Daartoe behoren bijvoorbeeld de portal Uw Europa en het Enterprise Europe Network. De onlangs vastgestelde verordening inzake één digitale toegangspoort zal het voor burgers en bedrijven nog gemakkelijker maken om online toegang te krijgen tot informatie over hun rechten op de eengemaakte markt. Gemeenschappelijke regels voor elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voorzien in veilige en transparante instrumenten die burgers en bedrijven kunnen toepassen om digitaal te communiceren met overheidsdiensten en de particuliere sector. In het kader van het pakket vennootschapsrecht⁷⁰ heeft de Commissie ook nieuwe regels voorgesteld om duidelijke en geharmoniseerde gemeenschappelijke procedures vast te stellen over de wijze waarop een vennootschap van de ene naar de andere lidstaat kan verhuizen en waarop bedrijven over de grenzen heen kunnen worden samengevoegd of gescheiden, waarbij sterke waarborgen tegen misbruik worden geboden. Bedrijven kunnen zich ook online registreren, nieuwe filialen opzetten of documenten online bij het ondernemingsregister indienen.

Door middel van de digitale transformatie kunnen administratieve lasten aanzienlijk worden verminderd en de randvoorwaarden voor bedrijfsinvesteringen worden verbeterd, bijvoorbeeld op het gebied van e-overheidsopdrachten. Uit een enquête uit 2016 bleek dat in Europa 82 % van de overheidsdiensten online beschikbaar was. De kloof tussen de slechtst presterende en de best presterende landen wordt kleiner. De prioriteit is verdere vooruitgang te boeken bij de tenuitvoerlegging van het actieplan inzake e-overheid⁷¹ dat in 2016 is goedgekeurd. Dit actieplan omvat initiatieven ter vergemakkelijking van de uitwisseling van informatie en de ontwikkeling en toepassing van de noodzakelijke IT-instrumenten, zoals het "Business Registers Interconnection System" (BRIS), grensoverschrijdende e-gezondheidsdiensten en digitale-diensteninfrastructuren.

Door digitale technologieën kan op het gebied van belastingen de naleving worden vereenvoudigd en kunnen de kosten worden verlaagd. De naleving van de btw-wetgeving is als een van de grootste hinderpalen voor grensoverschrijdende activiteiten aangemerkt. Het initiatief inzake het mini-één-loket-systeem voor btw heeft al meer dan 500 miljoen euro aan besparingen voor bedrijven opgeleverd. Op basis hiervan hebben de medewetgevers in december 2017 overeenstemming bereikt over een reeks maatregelen tot invoering van eenvoudigere en efficiëntere regels voor bedrijven die online goederen verkopen. Het voorstel van de Commissie om de administratieve lasten van de belasting over de toegevoegde waarde voor kleine en middelgrote ondernemingen te verminderen⁷² kan ertoe bijdragen dat de bijbehorende grensoverschrijdende handel met ongeveer 13 % toeneemt. De vaststelling van het voorstel voor een gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de

⁶⁹ Enquête van Eurochambres uitgevoerd in de zomer van 2015 onder 592 ondernemers uit de Unie.

⁷⁰ COM(2018) 239; COM(2018) 241.

⁷¹ COM(2016) 179.

⁷² COM(2018) 21.

vennootschapsbelasting (CCCTB)⁷³ zou de extra jaarlijkse kosten voor de naleving van de belastingwetgeving voor een nieuwe dochteronderneming in een andere lidstaat met ongeveer 65 % verminderen. Hierdoor kunnen de investeringen met 3,4 % en het bruto binnenlands product van de Unie met 1,2 % toenemen. Er moeten echt nog meer werk worden verzet. Op dit moment is de eengemaakte markt wat betreft fiscale aangelegenheden nog ondermaats. De lidstaten moeten doortastend optreden om belangrijke, in behandeling zijnde voorstellen die gericht zijn op het toekomstige concurrentievermogen van de EU, goed te keuren. Gezien de moeilijkheden die de lidstaten hebben om in de Raad over belangrijke belastingvoorstellen tot een unaniem akkoord te komen, zal de Commissie binnenkort een mededeling uitbrengen waarin de mogelijkheid wordt onderzocht om bij bepaalde fiscale aangelegenheden over te gaan tot stemming met gekwalificeerde meerderheid. Deze kwesties moeten verder worden besproken in de aanloop naar de discussie over de toekomst van Europa in Sibiu op 9 mei 2019.

3.8 Ondersteunende maatregelen

Op zichzelf zijn regels niet voldoende om de eengemaakte markt te laten functioneren; de mogelijkheid om producten te verkopen en diensten te verlenen in de hele Unie is afhankelijk van de beschikbaarheid van en de toegang tot infrastructuur of netwerken, bijvoorbeeld op het gebied van vervoer, energie en telecommunicatie. De Unie heeft in deze gebieden geïnvesteerd en publieke en private investeringen gefaciliteerd. In de periode 2014-2020 zal de Connecting Europe Facility, samen met het Europees Fonds voor strategische investeringen en Horizon 2020, naar verwachting meer dan 2 000 projecten financieren op het gebied van vervoer, energie en telecommunicatie teneinde goed presterende, duurzame en onderling verbonden netwerken te ondersteunen.

Voor de periode 2021-2027 heeft de Commissie een eenvoudiger, meer gestroomlijnde en flexibeler begroting voorgesteld, waardoor op al deze voor de ontwikkeling van de eengemaakte markt essentiële gebieden doeltreffender steun kan worden verleend. Daartoe behoren met name de voorgestelde nieuwe Connecting Europe Facility, het ruimtevaartprogramma en het programma Digitaal Europa, en de structuur- en investeringsfondsen. Deze programma's zullen bijdragen tot initiatieven zoals de uitrol van grensoverschrijdende 5G-corridors voor geconnecteerd en geautomatiseerd rijden, satellietwaarneming en -navigatie, high-performance computing, kunstmatige intelligentie en cyberbeveiliging. Tegelijkertijd zal steun aan het toekomstige onderzoek naar deze technologieën worden voortgezet met het nieuwe programma Horizon Europa. Om ervoor te zorgen dat de eengemaakte markt concrete resultaten oplevert, is het verder noodzakelijk dat de Unie de nationale overheden financieel ondersteunt. Dit is met name van belang voor administratieve samenwerking, handhavingsactiviteiten, toegang van burgers en bedrijven tot informatie en capaciteitsopbouw. Bedrijven die toegang willen krijgen tot de eengemaakte markt, hebben ook steun nodig. Deze steun is voorzien in toekomstige programma's zoals het programma voor de eengemaakte markt, InvestEU alsmede belasting- en douanesamenwerking. Als er spoedig een akkoord wordt bereikt over de voorstellen van de Commissie voor de begroting 2021-2027 zal deze steun tijdig kunnen worden ingezet.

Onderwijs, opleiding en een leven lang leren, die onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen, vergemakkelijken de verwerving van vaardigheden die de arbeidsmobiliteit op de eengemaakte markt kunnen ondersteunen. Arbeidsmobiliteit kan op zijn beurt de verwerving van nieuwe competenties en vaardigheden vergemakkelijken. De Unie kan de lidstaten helpen

⁷³ COM(2016) 685; COM(2016) 683.

om betere resultaten te bereiken, bijvoorbeeld met de nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa, de coalitie voor digitale vaardigheden en banen, de Europese onderwijsruimte⁷⁴ en de Europese Onderzoeksruimte. Taal is dikwijls een praktische belemmering voor arbeidsmobiliteit, voor het oprichten van een bedrijf in een andere lidstaat en voor grensoverschrijdende activiteiten. Bij openbare aanbestedingen bijvoorbeeld was 23 % van de ondervraagde bedrijven van mening dat taal een "zeer relevante belemmering" was voor grensoverschrijdende inschrijvingen. Onderwijs, Erasmus-uitwisselingen en tot op zekere hoogte automatische vertaling kunnen deel uitmaken van de oplossing. De hierboven genoemde enige digitale toegangspoort zorgt ervoor dat informatie in ten minste één andere taal beschikbaar is voor burgers en bedrijven. Daarnaast zijn bilaterale initiatieven zoals Europese consumentencentra doeltreffend gebleken op het gebied van het opbouwen van vertrouwen over de grenzen heen.

Conclusie

Na 25 jaar heeft de eengemaakte markt nog een groot onbenut potentieel. De eengemaakte markt is Europa's grootste troef om groei en innovatie te genereren, investeringen aan te trekken en het concurrentievermogen van EU-ondernemingen op de geglobaliseerde markten te bevorderen. Ook de voordelen voor de burgers zijn duidelijk. Dankzij de eengemaakte markt kunnen Europeanen studeren, wonen en werken waar zij willen en reizen waarheen zij willen. Zij profiteren van een ruimere keuze en lagere prijzen, en van strenge normen op het gebied van milieu-, sociale en consumentenbescherming. Gezien de lage groei en de toenemende internationale concurrentie blijft de agenda voor de eengemaakte markt van cruciaal belang om de economie van de Unie veerkrachtiger, innovatiever, productiever en inclusiever te maken.

De Europese Unie moet blijf geven van leiderschap en politieke moed om de eengemaakte markt naar een hoger niveau te tillen. Er zal aanzienlijke politieke inzet nodig zijn om de integratie te verdiepen in gebieden van de eengemaakte markt met een aanzienlijk onbenut potentieel, met inbegrip van diensten en belastingen, en om billijkheid en inclusiviteit te bevorderen. Er zal ook een ambitieuze agenda nodig zijn om te zorgen voor een continue en tijdige aanpassing aan nieuwe uitdagingen, waarvoor een verdieping van de integratie op de eengemaakte markt nodig is, teneinde te voorkomen dat belemmeringen zich opnieuw voordoen op traditionele markten en dat nieuwe belemmering opduiken in sectoren die strategisch zijn voor de toekomst, zoals digitale zaken, kunstmatige intelligentie, de circulaire economie en de koolstofarme economie. Meer dan ooit moeten we de daad bij het woord voegen en een open debat voeren op het hoogste niveau, teneinde tot hernieuwde inzet van de leiders voor de eengemaakte markt in al zijn dimensies te komen.

In een wereld waarin multilateralisme wordt betwist, is de eengemaakte markt vandaag de dag nog relevanter dan 25 jaar geleden. De eengemaakte markt is geen doel op zich, maar een instrument om het welzijn van de burgers en het concurrentievermogen van de EU-economie te verbeteren. Het is een essentiële basis voor een stabiele en veerkrachtige eenheidsmunt. Het ondersteunt de positie en de invloed van de Unie in de wereld. De Commissie zal daarom in nauwe samenwerking met de lidstaten de monitoring en analyse van de eengemaakte markt intensiveren en de Europese Raad op de hoogte houden van de ontwikkelingen. Verder verzoekt de Commissie:

⁷⁴ Dit kerninitiatief van de Unie moet ervoor zorgen dat leren, studeren en onderzoek doen niet door grenzen wordt belemmerd.

- de Europese Raad ervoor te zorgen dat de Raad er op korte termijn met het Europees Parlement werk van maakt om tegen eind maart 2019 de wetgevingsinitiatieven in het kader van de strategie voor de eengemaakte markt, de digitale eengemaakte markt, de kapitaalmarktenunie en de bankenunie, als vermeld in bijlage I, goed te keuren, alsmede andere in deze mededeling genoemde initiatieven, met inbegrip van de sociale dimensie, consumentenbescherming en energie en vervoer;
- de Europese Raad ervoor te zorgen dat overheden met steun van de Commissie op nationaal, regionaal en lokaal niveau meer inspanningen leveren om de volledige wetgeving inzake de eengemaakte markt om te zetten, toe te passen en te handhaven, waarbij overregulering moet worden vermeden;
- de Europese Raad zijn engagement ten aanzien van de burgers en het bedrijfsleven te hernieuwen teneinde voortdurende politieke en publieke steun voor de eengemaakte markt te bevorderen, met name in het kader van de verkiezingen voor het Europees Parlement;
- de Europese Raad om, voortbouwend op deze mededeling, op het niveau van de leiders een diepgaande discussie te wijden aan de eengemaakte markt in al zijn dimensies met het oog op de vaststelling van gemeenschappelijke actieprioriteiten en passende mechanismen om ervoor te zorgen dat de broodnodige nieuwe politieke inzet voor de eengemaakte markt gepaard gaat met concrete resultaten op alle bestuursniveaus.